

Az erdélyi részeken ez alatt annyira megerősödött a játékszín ügye, hogy 1803-ban építeni kezdték a kolozsvári színházat, mely 1811-ben tető alá is került, de a közbejött pénzdevalváció következtében az építkezés folytatása sokáig szünetelt, úgy, hogy a színházat csak 1821-ben adhatták át hivatásának.

Ez volt az első állandó magyar színház a két magyar hazában.

Az első életképes színtársulatot s az első állandó színházat tehát Kolozsvár adta a magyar színészetnek.

Az indítás munkája általában Kolozsváré, s az irányítást is csak később — Wesselényi halála után — vették át egyes magyarországi vármegyék és városok.

Pest vármegye már Kelemen Lászlóék útjait is segítette előmozdítani, majd pártfogásába vette Wesselényi színjátszóit is. Azután Fehérmegye társulata alakult meg 1818-ban, a kitűnő társulatot az 1825-iki Pozsonyi országgyűlésre is felküldte Székesfehérvárról a vármegye, hogy szabatos előadásaival a tekintetes Karokat és Rendeket a magyar játékszín országosítására buzdítsa.

Fehérvármegye után Borsod vármegye és Miskolc városa is kivette részét a magyar színészet fejlesztésében. Miskolc 1823-ban színházat épített, mely 1827-ben megnyílt s így Borsod vármegyével karöltve — szubvenció mellett — módot nyújtott arra, hogy egy magyar színtársulatnak állandó téli állomást biztosítson.

Ennél talán még többet tett Abauj vármegye és Kassa városa. A két törvényhatóság 1828-ban állandó pártfogásába vette a Kolozsvárról országos körútra indult színészeket, akik Berzeviczy Vince (I. o.) intendáns kitűnő vezetése alatt s az intelligens kassai közönség műzslése következtében olyan nagy előmenetelt tanúsítottak, hogy hamarosan a legkitűnőbb magyar színtársulattá fejlődtek.

1828-tól 1833-ig Kassa volt a magyar játékszín központja. Nyáron vándorútra keltek ugyan az aktorok, de télire mindig visszajöttek Kassára. Ebben az időben még »színészeti plánta iskolá«-t is akartak létesíteni Kassán. Az érdekes tervből ugyan semmi sem lett, de Kassa így is kitűnő nevelő iskolának bizonyult. Hiszen ott nőttek nagygyá azok a színészek, akik a négy évig tartó budai időszak után az 1837-ben megnyílt Nemzeti Színháznak (I. o.) tagjai lettek.

A Nemzeti Színház felépítése a legnagyobb horderejű esemény